

VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA

Varhaiskasvatusyksikkö: KIRKONKYLÄN PÄIVÄKOTI

Toimintakausi: 2023–24

Päivämäärä: 22.9.2023

- Tässä suunnitelmassa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintaa - suunnittelua, toteutusta ja arviointia pedagogisesta näkökulmasta käsin. Hämeenkyrön varhaiskasvatussuunnitelmasta poimittuja aihealueita kuvataan suunnitelmassa konkreettisten toimintatapojen ja yhteisesti sovittujen käytäntöjen muodossa. **Mitä** suunnitelmaan kirjatut asiat meille merkitsevät? **Miten** meillä tehdään arjessa? **Miksi** meillä toimitaan näin?

Toimintayksikön yleinen kuvaus:

Kirkonkylän päiväkodissa on henkilökuntaa yhteensä 52. Tähän joukkoon kuuluu päiväkodin johtaja, päiväkodin apulaisjohtaja, kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, 20 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 25 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Yksikköön kuuluu 13 ryhmää, joista 4 on alle 3-vuotiaiden ryhmää, 4 on 2-4-vuotiaiden ryhmiä ja 4 ryhmää, joissa on 5-6-vuotiaita ja 1 ryhmä, missä on pelkästään esioppilaita. Yksi ryhmistä (Vemmelsääret) toimii Kyröskosken koulun tiloissa. Talossa on kunnan vuorohoito, joka on tarpeen mukaan auki 24/7. Vuorohoitoa tarvitsevia lapsia on lähes jokaisessa ryhmässä.

OSA I - varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin suunnitelma

Toimintaa ohjaavat arvot:

Päiväkodissa arvot ovat läsnä kaikessa toiminnassa. Koko varhaiskasvatuksen eräänä kulmakivenä voidaan pitää niiden moraalista ja eettistä luonnetta, sillä juuri niiden tehtävänä on kasvattaa lapset ja nuoret yhteiskunnan jäsenten rooliin. Päiväkodissa arvot luovat yhteisen suunnan koko henkilöstölle ja ohjaavat päivittäisessä työssä. Arvot lisäävät ”sosiaalista energiaa” antaen koko organisaatiolle lisää voimaa ja antavat ongelmatilanteissa suunnan ratkaisuille.

Seuraavien arvojen kautta henkilökunta on pohtinut omaa työtään ja sen merkityksellisyyttä.

Lapsuuden itseisarvo; lapsuus on arvokas elämänvaihe sellaisenaan, huomaamme hyvän jokaisessa lapsessa, sanoitamme sitä ääneen kehuen ja kiittäen
Ihmisenä kasvaminen; huomioidaan lapsen ikä/taitotaso siinä, mitä häneltä vaaditaan. Kohdellaan lasta yksilönä, annetaan hänelle mahdollisuus tehdä itse/harjoitella erilaisia taitoja, onnistumisen kokemuksilla vahvistetaan itsetuntoa
Yhdenvertaisuus; jokaisella lapsella on yhdenvertainen mahdollisuus aikuisen huomioon, syliin ja oman mielipiteensä ilmaisuun
Tasa-arvo; jokainen lapsi tulee kuulluksi, nähdyksi ja kohdatuksi

ARVIOINTI:

Arvokeskustelun tulee kulkea mukana arjessa ihan jokaisena päivänä siten, että osaamme pysähtyä asian äärelle pohtimaan, jos etenkin tuntuu siltä, että onko tämä oikeasti lapsen edun mukaista toimintaa ja toteutuvatko arvot arjessa. Tämä vaatii henkilöstöltä ja esimieheltä rohkeutta nostaa keskusteluun toisinaan hankaliakin asioita.

Moninaisuus; olemme kaikki yhtä arvokkaita ja tärkeitä juuri sellaisina kuin olemme, opastamme lapsia huomaamaan, että meillä jokaisella on erilaisia vahvuuksia, joista voimme olla ylpeitä, erilaisuus on rikkaus, huomioidaan perheiden kulttuurierot kuten eri uskonnot ja sukupuolisensitiivinen kasvatus

Osallisuus; kun lapsen osallisuutta vahvistetaan, hän saa voimaannuttavan tunteen, että juuri hänen mielipiteillään ja kiinnostuksen kohteillaan on merkitystä

Sensitiivisyys; jokaisella lapsella on oikeus herkkään ja sensitiiviseen kohtaamiseen kasvattajien kanssa, syli ja lohdutus kuuluvat kaikille, siirtymätilanteissa hitaille lapsille annetaan tarpeeksi aikaa selviytyä tilanteesta

Positiivinen palaute; lapsen kehuminen ja kannustaminen on päivittäistä ja sillä katsotaan olevan suuri merkitys lapsen itsetunnon kehittymiseen, kaikissa ryhmissä ovat käytössä liikennevalot, peukut ja ns. kultaiset sydämet

Oppimisympäristöt:

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.

Oppimisympäristökäsite sisältää varhaiskasvatuksessa muun muassa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja että ne tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä.

Lasten ideat, leikit ja tekemänsä työt tulee näkyä ja kuulua päiväkodissa. Lapset ja aikuiset yhdessä luovat oppimisympäristön. Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon.

Psyykinen oppimisympäristö tarkoittaa, että lapsi kokee olonsa ryhmässä turvalliseksi ja vapaaksi. Silloin hän uskaltaa kysyä ja ihmetellä asioita.

ARVIOINTI:

kts. liite "Arvioinnin vuosikello"

Fyysisiä muunneltavia oppimisympäristöjä on päiväkodissa monia. Jo rakennuksen suunnitteluvaiheessa huomioitiin tilojen monikäyttöisyys ja muunneltavuus. On paljon monipuolisia erilaiseen toimintaan aktivoivia tiloja, kuten sauna, keittiö, laivaleikki, verstaas jne. Fyysinen oppimisympäristö sisältää jokaisessa ryhmässä myös tilan, johon lapsi voi mennä itsekseen rauhoittumaan, silloin kuin tuntuu siltä, että kuormitusta on aivan liikaa. Näitä tiloja kukin pienryhmä käyttää varausjärjestelmän mukaan omien suunnitelmiansa mukaisesti, oma lapsiryhmänsä tarpeisiin sovittaen. Fyysinen oppimisympäristö sisältää mm. tukiviittomat, jotka auttavat lapsia kommunikoinnissa, kuvitetun ympäristön, joka auttaa lasta hahmottamisessa sekä esim. time-timer-apuvälineen, joka auttaa lasta ajan kulumisen ymmärtämisessä.

Fyysinen turvallisuus takaa kaikille fyysisen koskemattomuuden ja oikeuden omaan kehoonsa. Aikuisen tehtävä on opettaa lapsille mitä toiselle saa tehdä ja mitä ei. Jokaisen lapsen tulee saada kokea olonsa turvalliseksi päiväkodissa ihan kaikissa tilanteissa niin sisällä kuin ulkona.

Päiväkodin pihasuunnittelu on käynnistetty vuonna 2023. Aluksi kuultiin käyttäjien (lasten, huoltajien ja työntekijöiden) toiveita ja ajatuksia ja sitten ne menivät suunnittelijoille työn pohjaksi. Loka-marraskuussa 2023 suunnitelmia vielä viilataan yhdessä ja toivottavasti kevään korvalla saataisiin jo jotain konkreettista näkyviin pihapiiriin. Uuden pihan toivotaan tuovan paitsi kaivattuja varjopaikkoja, niin myös uusia innovatiivisia oppimis- ja kokemisympäristöjä.

Sosiaalinen oppimisympäristö on päiväkodissa kaveritaitojen opettelua, toisen ihmisen kunnioittamista ja yhteisöllisyyden tunteen kokemista ja vahvistamista. Kasvattajat puuttuvat välittömästi ristiriitaisiin tilanteisiin ja ennakoivat leikki-tilanteissa mahdollisia riitoja.

Koko kunnan yhteiseksi tunne- ja kaveritaitojen oppimismateriaaliksi valittiin PIKI-materiaali, jota oletetaan kaikkien kasvattajien hyödyntävän työssään päivittäin. Muullakin materiaalilla saa kasvattaja täydentää vuorovaikutustaitojen opettelua, mutta yhtenäinen materiaali takaa sen, että lapset saavat suhteellisen saman tasoisen opin asiasta kunnan jokaisessa varhaiskasvatuspaikassa.

<p><u>Monialainen yhteistyö:</u></p> <p>Päiväkodin yhteistyökumppaneita ovat muut sivistyspalveluiden toimijat kuten Kirkonkylän koulu, kirjasto, kansalaisopisto ja liikunta- ja kulttuuripalvelut. Tärkeitä ovat myös perusturvan puolelta sosiaalipalvelut ja perheneuvolan palvelut mm. psykologit ja puhe- ym. terapeutit sekä lastenneuvola. Seurakunnan kanssa teemme säännöllistä yhteistyötä. Satunnaisempia yhteistyökumppaneita ovat esim. Martat, Kyrön Luonto, SuperSam, pihaorkesteri Pihaus, vanhainkodit, Satahämeen Ratsastustalli, Pirkanmaan jätehuolto ja Palo- ja pelastuslaitos.</p> <p>Oppilaitosyhteistyötä tehdään TET-jaksojen puitteissa Hämeenkyrön Yhteiskoulun kanssa, Saskyn ja Tredun lähihoitajaopiskelijoiden työssäoppimisjaksojen kautta sekä muutamien muiden yksittäisten oppilaitosten kanssa.</p> <p>Päiväkodin sijainti kylän keskuksessa on tuonut myös hyviä yhteistyökumppaneita mm. paikallisen kaupan ja kahvilan. Nämä toimivat myös erinomaisina oppimisympäristöinä ja leikin rikastuttajina arjessa.</p>	<p><u>ARVIOINTI:</u></p> <p>Monialaista yhteistyötä arvioidaan koko talon kehittämispäivässä toimintavuoden lopussa. Kts. liite ”Arvioinnin vuosikello”</p>
<p><u>Arvioinnin ja kehittämisen periaatteet:</u></p> <p>Esimies osallistuu tiimipalavereihin neljä kertaa vuodessa ja apulaisjohtaja neljä kertaa. Näihin palavereihin on sovittu runko, jota noudatetaan ja joka takaa esimiehen tuen tiimin työskentelylle ja keskinäiselle vuorovaikutukselle. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on mukana kaksi kertaa. Näillä kerroilla kartoitetaan jokaisen lapsen tuen tarpeet ja katsotaan riittävät tukitoimet sekä arvioidaan, miten tuki on tehonnut ja miten on päästy eteenpäin. Muissa tiimipalavereissa, joihin esimies osallistuu, arvioidaan yhdessä mm. tiimin jäsenten välistä vuorovaikutusta, lasten ja vanhempien osallisuutta ja tiimin sisäistä työnjakoa.</p> <p>Arviointi on luonteva osa tiimien arkea. Tiimit arvioivat omaa sekä koko tiimin toimintaa päivittäin. Toimintaa ollaan valmiita muuttamaan tarpeen vaatiessa nopeallakin aikataululla.</p> <p>Päiväkodin yhteistä toimintaa ohjaavat ns. kehittämistiimit, joissa jäsenenä ovat työntekijät. Jokaisesta perustiimistä on myös edustus näissä tiimeissä. Tiimejä ovat liikuntatiimi, kulttuuritiimi, kestävän kehityksen tiimi ja työhyvinvointitiimi. Isossa talossa on merkityksellistä, että yhteisiä asioita hoidetaan nimettyjen tiimien kautta, koska kaikki työntekijät eivät voi olla päättämässä kaikista asioista. Tiimit valitaan</p>	<p><u>ARVIOINTI:</u></p> <p>Kts. liite ”Arvioinnin vuosikello”. Sen mukaan pedatiimeissa ja Talon palavereissa seurataan arvioinnin edistymistä ja kulkemista arjessa mukana läpi vuoden, että ei tapahdu niin, että toukokuussa huomataan, että kaikki asiat ovat arviomatta. Silloin usein se hyöty, mikä arvioinnista pitäisi olla, jää käyttämättä ja tehdään ns. arviointia vain arvioinnin vuoksi. Meillä arviointi on osa työyhteisön yhteistä oppimista ja kasvua ja tähtää aina siihen, että miten voimme arvioinnin avulla tehdä asiat entistä paremmin.</p>

<p>toimintavuodeksi kerrallaan ja ne kokoontuvat jokainen säännöllisesti joka neljäs viikko. Nämä tiimit edustavat hyvin jaettua johtajuutta, koska niillä on todellista päätäntävaltaa ja vastuuta yhteisistä asioista. Ne edistävät myös työntekijöiden välistä osallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tuntua. Jokainen tiimi laatii oman aihealueensa Vuosikellon.</p>	
<p><u>Tiedonkulku ja palaverikäytännöt:</u></p> <p>Talon palaverit pidetään joka toisen viikon tiistaina. Niistä lähtee muistiot sähköpostilla jokaiselle työntekijälle ja ne tallennetaan talon omaan Teams-ryhmään. Paperiversio tulostetaan kahvihuoneessa olevaan kansioon.</p> <p>Pedatiimit eli ns. opettajien kokoukset pidetään joka toisen viikon tiistaina. Pedatiimit on jaettu kahteen. Ryhmissä on viskari-eskariryhmien opettajat ja muut opettajat, Joskun ryhmä on kokonaan yhdessä ja joskus toimii jaetusti, silloin johtajat ja veot jakaantuvat myös ryhmiin. Palavereista lähtee muistio osallistuneille ja he ovat velvoitettuja viemään sovittuja asioita omiin ryhmiinsä. Lastenhoitajien kokouksia pidetään joka kuukauden ensimmäinen perjantai.</p> <p>Tiimipalaverit jokainen tiimi pitää kerran viikossa. Lisäksi on sovittu, että he voivat pitää tarpeen mukaan ns. työrukkasia kerran kuukaudessa max. 2 tuntia kerrallaan. Ns. kehittämistiimit kokoontuvat jokainen neljän viikon välein ja tavoitteena on viedä oman aihealueensa asioita koko päiväkotiyhteisössä eteenpäin.</p> <p>Syksyllä 2023 koko varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön uusi mentorointisuunnitelma, joka tarkoittaa sitä, että jokaiselle uudelle työntekijälle on nimetty kokeneempi työntekijä mentoriksi. Mentorin tehtävä on opastaa, auttaa ja johdattaa uutta työntekijää, silloin kun hän on uusi ja vasta työuransa alkutaipaleella.</p>	<p>Kts. liite "Arvioinnin vuosikello"</p>

OSA II - varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnitelma

Arjen pedagogiikka: Ulkoilu

Ulkoilemme lähes säällä kuin säällä. Lapsilla ja aikuisilla on oman ryhmän väriset huomioliivit ulkoilussa. Ulkoiluun on yhdessä laaditut säännöt, jotka on vuosittain tarkastettu. Ne sijaitsevat varaston oven sisäpuolella, mistä myös esim. sijaiset ne helposti löytävät. Ulkoiluun siirrytään porrastetusti pienryhmissä, jolloin vältetään turhat odottamiset ja sen aiheuttamat kähinät. Ulkoilu sisältää hyvässä tasapainossa lasten omaehtoista leikkiä mutta myös ohjattua yhdessä leikkimistä. Aikuisen rooli ulkoilussa sisältää myös sen varmistamisen, että kukaan ei jää yksin ulkona. Talon Vihreän Lipun periaatteisiin kuuluu, että ryhmät retkeilevät oman pihan ulkopuolella säännöllisesti.

Arjen pedagogiikka: Ruokailu

Kaikki lapset ruokailevat kaikki hoitopäivään kuuluvat ateriat (vuoron ruokailuja lukuun ottamatta) ruokasalissa aikataulun mukaan. Ruokailuhetkessä pyritään rauhalliseen, mutta sujuvaan yhteiseen hetkeen. Ruokasalissa jokaisella lapsella on oma paikka ja hän hakee pääsääntöisesti ruokansa itse linjastolta. Aikuiset auttavat tarvittaessa. Pienemmät lapset (0-4-vuotiaat) käyttävät aina samaa pöytää, jolloin se on lasten helppo löytää ja omaan paikka tuntuu turvallisemmalta kuin vaihtuva paikka.

Ruokailussa aikuiset toimivat yhteistyössä toisia tiimejä auttaen, kaikkien läsnä olevien aikuisten yhteistyötä tarvitaan. Ruokailussa tuetaan lapsen omatoimisuutta ja kannustetaan opetteluun yhdessä tekemällä. Maistamispakkoa ei ole, mutta lasta kannustetaan maistamaan kaikkia ruokia. Jos lapsi haluaa ruokaa lisää, hän voi ottaa sitä lisää, mitä itse haluaa.

Ruokailuhetkellä taataan ruokarauha kaikille. Myös aikuiset kunnioittavat ruokarauhaa omalla käytöksellään eivätkä hoida työasioita ”yli oman pöydän”. Ruokailun jälkeen jokainen ryhmä huolehtii, että oma pöytä jää siistiksi seuraavalle syöjälle.

Toimintavuodelle 2022–23 päiväkotihaki ja sai yhdessä ruokapalvelujen kanssa Makuuakkoset-diplomin. Se on päiväkodeille myönnettävä tunnustus ravitsemuksellisesti, kasvatuksellisesti ja ekologisesti kestävä ruokailun edistämisestä. Diplomi on osoitus siitä, että hoitopaikassa huolehditaan varhaiskasvatusikäisten

ARVIOINTI:

Arjen pedagogisia tilanteita arvioidaan päivittäin. Niitä nostetaan myös yleiseen keskusteluun ja tuodaan aiheeksi talon viikkopalaveriin. Jos joku asia ei toimi tai siihen haluttaisiin parannusta, niin asiaan tartutaan mahdollisimman nopeasti.

Varhaiserityisopettajan rooli on merkityksellinen, kun tiimissä pohditaan arjen pedagogisia ratkaisuja. Häntä voi pyytää aina ryhmään havainnoimaan tilanteita ja keskustelemaan havaintojen pohjalta ratkaisuista tiimin kanssa.

ruokailulle asetettujen ravitsemus-, terveys-, tapakasvatus- ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta. Diplomi kertoo myös hyvästä yhteistyöstä. Diplomin myöntää Ammattikeittiöosaajat ry.

Arjen pedagogiikka: Päivälepo

Päivälevolla kaikki lapset pääsääntöisesti lepäävät, mutta nukkua ei tarvitse. Nukkumisrauha taataan niille, jotka sitä tarvitsevat. Lapsen itsemääräämisoikeutta noudatetaan siinä, paljonko hän haluaa riisua vaatteita levolle mentäessä. Vasu-keskusteluissa sovitaan perheen kanssa, miten heidän toiveitansa lapsen lepäämisen suhteen voidaan toteuttaa päiväkodissa. Huoltajien kanssa sovitaan, jos esim. lasta nukutetaan aluksi rattaissa tai käytetään painopeittoa rauhoittumiseen päivälevolle. Muutamien lasten kohdalla on ”räätälöity” heidän arkensa helpottamiseksi erilaisia mahdollisuuksia päivälepoon.

Arjen pedagogiikka: Siirtymätilanteet

Siirtymätilanteissa toimitaan pienryhmissä. Pyritään tekemään eteishetkestä hyvä, kiireetön hetki lapselle. Lasta kannustetaan omatoimisuuteen. Tiimit auttavat tarpeen mukaan toisiaan. Lapsille annetaan siirtymistä mahdollisimman hyvin tietoa ennakoon. Myös eteistilanteita tarkastellaan oppimisen näkökulmasta, minkälaisia asioita pukemisessa tulee ottaa huomioon? Mikä on aikuisen rooli tilanteessa? Siirtymätilanteissa lapsella voi olla apukeinona esim. kuvat käytössä.

Kestävä elämäntapa ja Vihreä Lippu -toiminta:

Päiväkotimme toiminnassa toteutetaan kestävää kehitystä kaikilla sen neljällä osa-alueella: sosiaalinen, ekologinen, taloudellinen ja kulttuurinen. Kestävä kehitys näkyy arjessamme pieninä tekoina ja valintoina. Opettelemme säästäväisyyteen ja taloudellisuuteen mm. paperin käytössä ja veden kulutuksessa, hyödynnämme kierrätys ja jättemateriaaleja askarteluissa, ulkoilemme paljon ja liikumme lähiympäristössä luontoa kunnioittaen. Huomioimme kansalliset juhlapäivät perinteineen toiminnassamme ja tutustumme eri kulttuureihin. Opettelemme kaveritaitoja ja toisten ihmisten arvostamista.

Osana kestävän elämäntavan kasvatusta päiväkotimme on mukana Vihreä Lippu-ohjelmassa. Päiväkodissa toimii Vihreän Lipun raati, jonka jäsenet koostuvat

ARVIOINTI:

Vihreän Lipun raati kirjoittaa toimintavuodesta raportin vuosittain. Tässä raportissa sekä kuvataan tekemisiä, mutta myös arvioidaan, miten tavoitteisiin on päästy tai mietitään miksi ei jotain tavoitetta ole saavutettu.

<p>kasvattajista ja koko talon viisivuotiaista. Raadin kokoonpano vaihtuu toimintavuosittain. Mukana on myös vierailijoita esim. siivoustoimesta, keittiöltä ja kirjastosta. Raati kokoontuu kerran kuukaudessa, suunnittelee ja toteuttaa teeman mukaista toimintaa ja vie ajatuksiaan ja oppimiaan taitoja koko päiväkodin väelle.</p>	
<p><u>Leikki:</u></p> <p>Leikki ja oppiminen punoutuvat pienten lasten maailmassa toisiinsa. Leikkiminen on mielestämme mittaamattoman arvokas henkinen pääoma, joka ei ole sidottu ihmisen ikään. Yhteisen leikin rakentaminen antaa aikuiselle mahdollisuuden syventää lapsen tuntemista ja edistää siten osallisuutta. Aikuisella on monta tärkeää roolia leikissä mm. mahdollistaja, rikastuttaja, havainnoitsija, roolittaja, sosiaalisten suhteiden tekijä, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentaja ja tasavertaisuuden tukija.</p> <p>Päiväkodin monimuotoiset tilat mahdollistavat hyvin erilaiset leikit päivän ja viikon mittaan. Yhteisiä leikkipaikkoja ovat mm. sauna vesileikkeineen, laivaleikki, draamahuone, verstaas kotileikkeineen ja sisämetsä. Näitä leikkipaikkoja varataan sähköisen kalenterin kautta. Lapsia kannustetaan pitkäkestoiseen leikkiin, joka on mahdollista, koska ruokailujen takia ei tarvitse leikkejä siivota.</p> <p>Päiväkodin leikkivälineiden valinnassa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen mukaisiin kestäviin ja turvallisiin leluihin. Lapsia otetaan mukaan, kun uusia leikkivälineitä valitaan.</p> <p><u>Lelupäivä:</u></p> <p>Päiväkodissa ei ole varsinaista lelupäivää, vaan oman lelun saa tuoda päiväkotiin, jos haluaa. Tällöin lelupäivä ei saa niin suurta merkitystä, kuin jos se olisi vain esim. kerran viikossa tai kuukaudessa. Lelupäivä voi aiheuttaa lapselle (ja vanhemmille) haastetta ja jopa ahdistusta. Toivomme, että tällä käytännöllä emme ainakaan lisää lasten välistä eriarvoisuutta vaan vähennämme sitä.</p> <p><u>Luovan leikin päivä:</u></p> <p>Kestävän kehityksen tiimi on lanseerannut päiväkotiin ns. leuttoman päivän, jota vietetään kerran kuukaudessa sekä sisällä että ulkona. Ideana on, että lapset ja aikuiset</p>	<p><u>ARVIOINTI:</u> Kts. liite "Arvioinnin vuosikello"</p>

yhdessä keksivät tekemistä ilman välineitä. Tarkoitus on keskittyä yhdessä olemiseen, luovuuteen, keksimiseen ja leikkimisen iloon. Päivät ovat olleet erittäin suosittuja ja alun pienen ihmetyksen jälkeen yllättävänkin luovia ratkaisuja sisältäviä.

Retket ja juhlat:

Alle 3-vuotiaat eivät tee turvallisuussyistä retkiä linja-autoilla, vaan retkeilevät lähiympäristössä kävelymatkan etäisyydellä.

Pidempiä retkiä varten tehdään retkisuunnitelma, joka sisältää mm. aikuisten vastuunjaon retken aikana sekä mahdolliset vaarapaikat retkikohteen läheisyydessä. Retkillä on aina mukana ensiapuvälineet ja lapsilla päällään huomioliivit. Kaikille päiväkodin lapsille taataan mahdollisuus päästä kerran vuodessa pidemmälle retkelle. Viisivuotiaat suuntaavat Tampereelle kulttuuripainotteiselle teatteriretkelle ja 3–4-vuotiaat johonkin läheisempään luontokohteeseen. Näin jokainen lapsi pääsee vuorollaan osalliseksi niin luonto- kuin kulttuurielämyksistäänkin.

Syntymäpäivien vietto:

Päiväkodissamme vietetään ns. aineettomia syntymäpäiviä eli karkkia tai leivonnaisia ei voi tarjoilla. Syntymäpäiväsankarille askarrellaan kortti tai esim. kruunu. Juhlahetkessä hän saa henkilökohtaista huomiota onnitteluiden ja laulujen kautta. Sankari saa valita itse hänelle mieluisia leikkejä ja lauluja. Loma-aikoina syntyneet lapset huomioidaan ennen tai jälkeen loman. Syntymäpäivän vietto on tasa-arvoinen tapahtuma kaikille lapsille eikä korostu millaisia karkkeja kukakin tuo tai tuoko ollenkaan. Lapsi saa myös halutessaan kieltäytyä juhlinnasta kokonaan.

Osallisuus:

Varhaiskasvatussuunnitelma sisältää yksiselitteisesti, että lasten tulee saada osallistua toiminnan suunnittelemiseen ja arvioimiseen yhdessä kasvattajan kanssa. Pienet lapset kertovat toiveistaan, ajatuksistaan, tunteistaan ja kokemuksistaan eri tavoin olemuksensa, eleidensä ja ilmeidensä välityksellä eli lapsen pedagoginen ja sensitiivinen havainnointi korostuu. Lapsen osallisuutta voidaan tukea pienestä pitäen vastaamalla ja tarttumalla hänen aloitteisiinsa.

Lasten ja aikuisten osallisuutta ja yhteistä tekemistä tukee ns. teematyöskentely, jota päiväkodissa toteutetaan. Yhteisesti valitaan joku teema esim. sadut, ja sitten ryhmät työستävät aiheesta oman toimintapisteensä. Toiminta sisältää VASUn osa-alueiden

ARVIOINTI:

Osallisuuden toteutumista arvioidaan vanhemmille tehtävän asiakaskyselyn (tammi-helmikuu) kautta.

Lisäksi tiimit arvioivat omaa toimintaansa kaksi kertaa vuodessa. Kts. liite "Arvioinnin vuosikello"

<p>mukaista toimintaa eli esim. sadutusta, muovailua, kertomuksen seuraamista, kirjainmuotojen harjoittelua, laulamista, jne. Yhteisen tekemisen jälkeen jokainen päiväkodin lapsi pääsee kiertämään oman pienryhmänsä kanssa toimintapisteitä. Niitä kierretään myös vanhempien kanssa ja pyydetään vieraaksi koulun puolelta pienimpiä koululaisia opettajineen.</p> <p>Viikon 47 olemme nimittäneet LASTEN VIIKOKSI, silloin ohjelmassa on esim. lasten konsertti, Lasten juhlat, hemmottelua ja temppurataa. Ohjelmaa suunnittelevat myös lapset itse.</p>	
<p><u>Pienryhmätoiminta:</u></p> <p>Pienryhmätoiminnasta on apua moneen ryhmän haasteeseen, kuten toiminnan rauhattomuuteen, lasten osallisuuden lisäämiseen tai yksilön parempaan huomioimiseen. Kasvattaja ehtii kuuntelemaan lasta ja kohtaamaan lapsen tarpeet aidosti. Päiväkodissa toimitaan kunnan Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan pienryhmissä päivälepoon asti ja mahdollisuuksien mukaan myös sen jälkeen. Kasvattajat jakavat lapset päivittäin joustaviin pienryhmiin huomioiden lasten taitotaso, kehitys, ikä ja tuentarpeet. Toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä koko tiimin voimin. Pedagogisen vastuun toiminnasta ja sen sisällöstä kantaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja.</p> <p>Erityisesti siirtymätilanteissa on tärkeä toimia pienryhmissä. Tällöin lapsi saa enemmän aikuisen huomiota ja apua ja neuvoja opetellessaan arjen taitoja esim. pukemista.</p>	<p><u>ARVIOINTI:</u></p> <p>Tiimi arvioi omaa toimintaansa mm. pienryhmien toimivuutta koko ajan ja on valmiina muokkaamaan pienryhmiä ja muuta toimintaa tarpeen mukaan vaikka päivittäin.</p>
<p><u>Havainnointi ja pedagoginen dokumentointi:</u></p> <p>Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen keskeinen työmenetelmä, joka tukee varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteuttamista, arviointia ja kehittämistä Pedagogisen dokumentoinnin tavoitteena on: oppia tuntemaan yksittäistä lasta, mahdollistaa huoltajien osallisuus lapsensa varhaiskasvatukseen, ymmärtää lasten välisiä suhteita sekä tunnistaa ja tiedostaa henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen luonnetta. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tutustutaan lapsen elämään ja ajatuksiin ja kerätään tietoa hänen kokemuksistaan, osaamisestaan ja</p>	<p><u>ARVIOINTI:</u></p> <p>Jokainen työntekijä arvioi omaa suhdettaan lapseen ja osaansa lapsen vuorovaikutussuhteiden tukijana vähintään kaksi kertaa vuodessa Samuli Rannan kehittämän VEPP-itsearviointityökalun avulla. kts. liite ”Arvioinnin vuosikello”</p>

tarpeistaan. Pedagogisen dokumentoinnin välineinä voidaan käyttää valokuvaamista, videointia, kirjaamista vihkoon, jne.

Päivähoidon aloitusvaiheessa lähetetään huoltajalle ns. aloituskysely Pääkky-ohjelman kautta. Tämä toimii tärkeänä pohjatietona, kun lapsi ei vielä ole tuutu kasvattajatiimille. Läheisyyden kehä ja sosiogrammi ovat välineitä, joiden avulla kasvattajat havainnoivat länsiryhmänsä lasten välisiä suhteita ja omaa suhdettaan jokaiseen lapseen. Ne tehdään vuosittain jokaisesta ryhmässä.

Varhaiskasvatuksen strategiasta nousevat painotukset:

Päiväkodissa toimii Liikuntatiimi, jossa on yksi jäsen jokaisesta ryhmästä. Tämä tiimi on tehnyt mm. VUOSIKELLON kaikkien ryhmien avuksi. Vuosikellosta voi tarkistaa, missä oma ryhmä on menossa, onko esim. otettu musiikkiliikuntaa tai pallopelejä tarpeeksi vuoden aikana. Jokaisella päiväkodin 10 ryhmällä on mahdollisuus vähintään tunnin mittaiseen liikuntasalin vuoroon viikossa. Päivittäiseen ulkoliikuntaan Liikuntatiimi on tehnyt vinkkikortteja, jotka ovat jokaisessa eteisessä valmiina mukaan otettavaksi, kun lähdetään ulos. Vihreän Lipun mukaisesti suositaan viikoittaista retkeilyä kerran viikossa pois päiväkodin pihasta joko metsään tai läheisiin leikkipuistoihin. Eskareille on Luistelukoulu talvella jäähallissa ja keväällä pyrimme järjestämään ratsastuspäivät läheisellä hevostallilla. Mahdollisuuksien mukaan kutsumme eri lajien osajia vieraaksi päiväkotiin opettamaan oman lajinsa mukaista liikuntaa.

Monilukutaitoa harjaannutamme päiväkodissa esim. retkillä miettimällä liikennemerkkejä ja mitä ne meille kertovat. Meillä on käytössä ”Lola Panda” kosketusnäytöllä ja isolla ruudulla toimiva oppimispeli. Lisäksi jokaisessa ryhmässä on Ipad-laitteet, joiden käyttöön henkilökunta on saanut koulutusta. Luontevasti jokainen ryhmä ottaa haltuun omaan tahtiinsa digimailmaa esim. lasten kanssa yhdessä kuvaten ja ihmetellen luontoa.

Lasten tieto-, teknologia- ja viestintätaidot ja niiden opettelu ja harjaannuttaminen on noussut Digihankkeen myötä ihan uudelle tasolle ammattitaitoisten työntekijöiden ohjaamina. Kaikki työntekijät oppivat uutta ja se lisää innostusta ja motivaatiota työhön. Syyskuussa 2023 järjestettiin koulutuspäivä, jonka aiheena on digi- ja viestintätaidot.

ARVIOINTI:

Toimintakauden päättyessä pidetään jokaisella tiimillä yksi kehittämispäivä, josta käytetään puolipäivää menneen kauden arviointiin ja puoli päivää uuden suunnitteluun. Tässä päivässä on hyvä kaivaa esille liikunnan, kulttuurin ja kestävän kehityksen vuosikellot ja katsoa näistä arvioiden, mitä on toteutettu ja mitä ei sekä miettiä hyviä ja onnistuneita asioita, mutta myös niitä, mitä voidaan kehittää ja viedä eteenpäin.

Kiusaamisen taustalla ovat aina lasten vasta kehitymässä olevat sosiaaliset ja emotionaaliset taidot. Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen opetteluun meillä on monenlaisia materiaaleja. Tunnekasvatus on meillä osa arkea. Lasten kanssa pidetään ns. tunnekasvatustuokioita, mutta ei irrallisina hetkinä vaan suunniteltuna jatkumona. Luetaan tunteista kertovaa satukirjallisuutta ja herätellään niistä keskustelua. Sanoitetaan tunteita arjessa. Käytetään monipuolisesti olemassa olevaa tunnemateriaalia; tunne- ja vahvuuskortteja, tunnemittaria, Piki-materiaalia, jne. Tunnekasvatus on parhaimmillaan aina monimuotoista ja monikanavaista, hyödynnetään draamaa, taidetta, liikuntaa ja musiikkia. Uusille työntekijöille on lokakuussa koulutus liittyen PIKI-materiaalin käyttöön. Tavoitteena on, että jokainen päiväkodin lapsi pääsee mukaan johonkin tunnetaitojen opetteluun ryhmään. Kiusaamiseen aikuinen puuttuu välittömästi, selvittää asianosaisten kanssa mitä on tapahtunut, mitä tunteita asia herätti ja miten tästä jatketaan eteenpäin.

Koonti yksikön pedagogiseen toimintaan liittyvistä käytännöistä:

Pedatiimit eli opettajan kokous kokoontuu joka toinen viikko. Näiden kokousten tarkoitus on vahvistaa varhaiskasvatuksen opettajien pedagogista johtajuutta tiiminvetäjänä. Palaverissa saa vertaistukea muilta opettajilta. Tavoitteena on myös paneutua VASUn sisältöihin pala kerrallaan Opetushallituksen videopätkien avulla. Lisäksi aina ollaan avoimia keskustelemaan päivän polttavista aiheista ja mieltä askarruttavista tilanteista. Tiimin johtamiseen järjestettiin elokuulla Liisa Ahosen koulutus ”Tiimin voima”, joka oli suunnattu varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opettajille.

Jokaisella tiimillä on kuusi Tiimipalaveria_vuoden aikana, joihin esihenkilö osallistuu, kahdessa näistä on mukana myös erityisopettaja. Näissä palavereissa paneudutaan sekä tiimin toimintaan liittyviin asioihin että yksittäisten lasten ja perheiden asioihin. Tavallisia tiimipalavereita tiimit pitävät kerran viikossa. Lisäksi he voivat halutessaan pitää kerran kuussa ns. työrukkasen.

Toimintavuonna 2023–24 pidetään viisi Työiltaa, ne ovat kahden tunnin mittaisia työyhteisön kehittämiseen liittyviä työkokouksia. Tänä vuonna työyhteisö ja jaettu kolmeen tiimiin, jotka kokoontuvat työilloissa. Tarkoitus on, että illat ovat vuorovaikutuksellista keskustelua, ryhmätöitä ja yhdessä jakamista. Aiheet ovat ennakkoon mietittyjä, mutta myös ajankohtaisuudelle jätetään aina mahdollisuus.

ARVIOINTI:

Pedatiimin toimivuutta arvioidaan talon yhteisessä kehittämispäivässä toimintavuoden lopussa. Kts. liite ”Arvioinnin vuosikello”

Pääasia on, että yhteinen hetki palvelisi mahdollisimman hyvin työntekijöitä ja edesauttaisi heitä työssään eteenpäin. Työilloissa käsitellään ja työstetään yhdessä mm. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa.

Kasvun ja oppimisen tuki:

Varhaiserityisopettajan rooli on olla osana päiväkodin arkea. Hän on läsnä arjen eri tilanteissa ja tekee tiivistä yhteistyötä tiimien kanssa. Toimenkuvaan kuuluu myös yhteistyö perheiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Hän on mukana rakentamassa yhdessä tiimin kanssa lapsen tarpeet huomioon ottavaa oppimisympäristöä.

Ryhmissä on käytössä kuvat tukemassa arjen tapahtumien hahmottamista, liikennevalot käyttäytymisen säätelyssä ja kannustamisessa sekä kommunikoinnin tukena tukiviittomat. Talon yhteinen tukimateriaali on kaikkien käytössä ja VEO vastaa siitä, että kaikki ovat siitä tietoisia ja osaavat käyttää sitä arjessa apuna. Tiimin toteuttamat pedagogiset ratkaisut ja menetelmät ovat pohja ja tärkeä osa lapsen tuessa.

VEO on myös kiinteästi yhteydessä esimieheen, kun toimivia lapsiryhmiä rakennetaan tai tuen tarpeisen lapsen sijoituspaikkaa mietitään. Ryhmien muodostamisessa hyödynnetään kaikkien tieto lapsista, kun yhdessä opettajien kanssa muodostetaan lapsiryhmät.

ARVIOINTI:

Kasvun ja oppimisen tukea ja VEOn toimintaa tiimien tukena arvioidaan koko talon kehittämispäivässä toimintavuoden lopussa. Arviointi on myös jatkuvaa ja päivittäistä. Kts. liite ”Arvioinnin vuosikello”

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö:

Vanhemmat ovat tärkeimpiä yhteistyökumppaneitamme ja pyrimme koko ajan kehittämään yhä toimivampia tapoja tehdä yhteistyötä. Jokaisessa vanhempainillassa ja Vasu-keskustelussa muistetaan kysyä, mitä mieltä vanhemmat ovat yhteistyöstä ja onko heillä ideoita siitä, miten voisimme tehdä toisin. Usein vapaamuotoiset

ARVIOINTI:

Asiakastytyväisyyskysely toteutetaan tammi-helmikuussa 2023, siinä asiakkaat saavat kertoa mielipiteensä, miten heitä on otettu huomioon yhteistyökumppaneina.

jutteluhetket ovat antoisampia kuin tarkkaan strukturoidut illat. Olemmekin ottaneet tavoitteeksi kutsua vanhemmat kylään päiväkotiin juuri silloin, kun siltä tuntuu. Aloite tapaamiselle voi tulla myös vanhemmilta.

Päivittäisissä keskusteluissa on tärkeää, että huoltajille tuodaan tiedoksi lapsen tärkeänä ja merkityksellisenä kokemia asioita, vaikka lapsi ei niistä vielä itse osaisikaan kertoa.

Lapsen aloittaessa hoidon pidetään vanhempien kanssa aloituskeskustelun muutaman viikon sisään aloituksesta. Tässä keskustelussa pyritään tutustumaan perheeseen ja tutustuttamaan heitä päiväkodin arkeen. Tärkeää on herkällä korvalla kuunnella vanhempia heitä askarruttavissa asioissa. Vasukeskustelut järjestetään kunnan Vasun mukaisesti vähintään kerran vuodessa lapsen syntymäpäivän aikoihin. Tähän keskusteluun osallistuvat lapsi ja vanhemmat sekä ryhmän opettaja ja tarpeen mukaan talon varhaiserityisopettaja ja kunnan perheohjaaja. Kaikki yhteistyö perustuu molemminpuoliseen luottamukseen ja se saavutetaan päivittäisellä läsnäololla ja aidolla kohtaamisella.

Kasvattajien vastuulla on, että huoltajien on helppo matalalla kynnyksellä lähestyä oman lapsen ryhmän kasvattajaa huolen tai muissa asioissa, Ryhmässä pitää järjestää aikaa keskustelulle nopeallakin ajalla.

Vasukeskusteluissa myös kysytään yhteistyön sujuvuudesta ja pyydetään vanhemmilta ehdotuksia sen kehittämiseen. Kts. liite "Arvioinnin vuosikello"